

Bilateraal, regionaal of Europees? Duitsland en Nederland in de 20e eeuw

Radboud Universiteit Nijmegen. Faculteit Letteren; Arbeitskreis Deutsch-Niederländische Geschichte; Duitsland Instituut Amsterdam
Donderdag 15 en vrijdag 16 oktober 2015 (Nijmegen)

Liesbeth van de Grift (0031-24-36 15753),
l.vandegrift@let.ru.nl
Wim van Meurs (0031-24-36 11811),
w.v.meurs@let.ru.nl
Zaal: Erasmusgebouw E2:53

Workshop

Arbeitskreis Deutsch-Niederländische Geschichte /
Werkgroep Duits-Nederlandse Geschiedenis
(ADNG/WDNG) i.s.m. Radboud Universiteit
Nijmegen en het Duitsland Instituut Amsterdam
De Werkgroep Duits-Nederlandse Geschiedenis
organiseert sinds 2010 jaarlijks workshops om
lopende onderzoeksprojecten te presenteren en
kritisch te bediscussiëren. De nadruk in de
werkgroep ligt op de 20e eeuw en de voertalen zijn
Duits, Engels en Nederlands.

De workshop van dit jaar zal georganiseerd worden
door de Radboud Universiteit Nijmegen, in
samenwerking met het Graduiertenkolleg van het
DIA.

Bilateraal, regionaal of Europees?

De afgelopen decennia zijn er steeds meer
onderzoeken verschenen die zich afzetten tegen de
klassieke, nationale benadering van de
geschiedschrijving. Historisch, politicologisch en
cultureel onderzoek richt zich in toenemende mate
op transnationale, regionale of Europese thema's.
Deze verbreding van de ruimtelijke focus vraagt wel
om een bijpassend analytisch kader en een
realistische onderzoeksplanning.

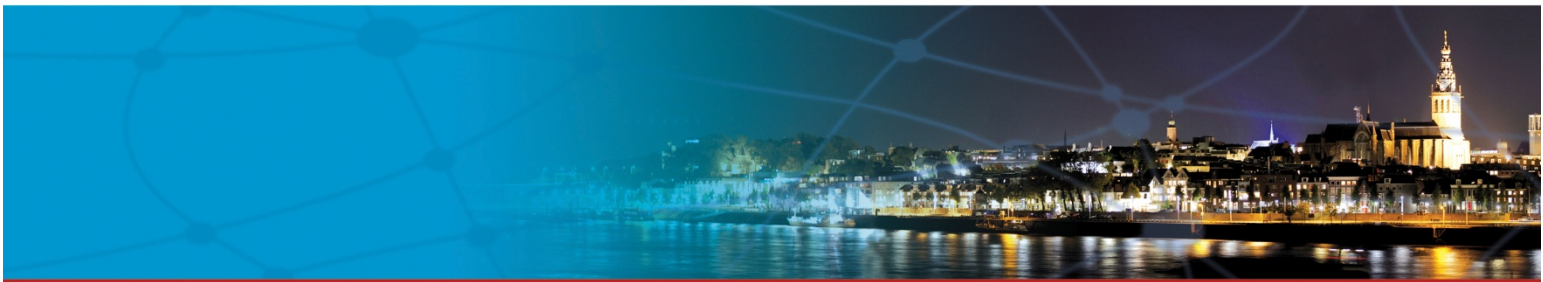
De bilaterale aanpak van de Werkgroep Duits-
Nederlandse Geschiedenis biedt een interessant
uitgangspunt voor dergelijke overwegingen. Studies
met een focus op Europa/de EU zullen hun
onderzoeksvragen moeten onderbouwen met

voorbeelden op zowel Europees als nationaal
niveau. Regionaal onderzoek wordt echter vaak
gedaan naar landen of gebieden met duidelijke
overeenkomsten of sterke onderlinge banden. Zo
kunnen Nederland en Duitsland twee afzonderlijke
interessante case studies zijn voor een onderzoek
binnen het Europese kader. Tegelijk vormen ze
samen, met hun vele historische, politieke, culturele
en economische vervlechtingen, ook een mogelijk
onderwerp voor regionaal onderzoek. De workshop
streeft naar een interdisciplinair debat over de
meerwaarde van de bilaterale benadering, niet
zozeer door de vergelijking van theoretische
concepten, maar aan de hand van concreet en
recent onderzoek naar Nederland en/of Duitsland.

Bilateral, Regional oder Europäisch?

In den letzten Jahrzehnten wurde der klassische
nationale Fokus der Geschichtsschreibung durch
neue Ansätze immer wieder in Frage gestellt. In
historischen, politikwissenschaftlichen und
kulturellen Studien haben sich transnationale,
regionale oder europäische Forschungsrahmen
zusehends durchgesetzt. Durch diese
Pluralisierung der räumlichen Bezüge stellt sich
jedoch bei jedem spezifischen Forschungsthema
umso drängender die Frage nach dem geeigneten
Analyserahmen bzw. nach einem realistischen
Projektansatz.

Der bilaterale Fokus des Arbeitskreises Deutsch-
Niederländische Geschichte bietet einen
interessanten Ausgangspunkt für derartige
Überlegungen. Studien mit einem Fokus auf
Europa brauchen neben der EU-europäischen
Ebene oftmals eine wohlgedachte Auswahl an
nationalen Fallstudien. Regionalforschung setzt
dahingegen in Bezug auf ihre Forschungsfragen oft

Länder mit ausgeprägten Gemeinsamkeiten oder mit starken Verflechtungen voraus. Die Niederlande und Deutschland treten somit je nachdem entweder als zwei mögliche Fallstudien in einem europäischen Rahmen oder als Teil einer Großregion innerhalb Europas auf, oder auch schlicht als Länderpaar mit starken gemeinsamen historischen, kulturellen, politischen und wirtschaftlichen Wurzeln. Anstelle der theoretischen Debatte über kontrastive Vergleiche und Verflechtung/Transfer will der Workshop den Mehrwert des bilateralen Ansatzes anhand konkreter Studien zu den Niederlanden und/oder Deutschland interdisziplinär diskutieren.

Programma donderdag 15 oktober

-12:30 Aankomst en lunch

12:30-13:30 Panel 1 Nederland-Duitsland

- Paul Sars: welkomstwoord (Radboud Universiteit Nijmegen)
- Liesbeth van de Griff: inleiding (Radboud Universiteit Nijmegen)
- Claudia Hiepel, 'Europäische Integration von unten? Die Gründung der EUREGIO' (Universität Duisburg-Essen).

13:30-15:00 Panel 2 Transitional justice

- Marieke Oprel: 'Deutsche in den Niederlanden nach dem Zweiten Weltkrieg' (Vrije Universiteit Amsterdam).
- Markus Wegewitz: 'Transnational Justice? Die niederländischen Nacht und Nebel-Gefangenen und die Verfolgung der Verbrechen des Nationalsozialismus' (Friedrich-Schiller-Universität Jena).
- Jip Mulis, 'Van de Bekennende Kirche naar de bezettingstijd. Pfarrer Hans Fischer (1906-1970) in Nederland' (Duitsland Instituut Amsterdam)

15:30-18:00 Panel 3 Het interbellum

- Kristian Mennen: 'Das transnationale Netzwerk faschistischer Jugendorganisationen' (Berlijn).
- Bernard Rulof: 'The plural space of Dutch social-democratic amateur theatre, 1930s' (Universiteit Maastricht).

- Hans Geleijnse: 'De ontwikkeling van het fascisme in Europa en de Nederlandse pers. Beoordeling van het nationaal-socialisme in de beginjaren' (Radboud Universiteit Nijmegen)
- Casper Kirkels, 'Tussen democratie en fascisme. Een onderzoek naar massabewegingen en politieke stijl' (Radboud Universiteit Nijmegen).

Programma vrijdag 16 oktober

9:00-10:15 Panel 4 Partijdemocratie

- René Cuperus: 'Die Erosion der Volksparteien und der Aufstieg des Populismus. Ein Vergleich zwischen den Niederlanden und der BRD' (Duitsland Instituut Amsterdam)
- Anne Heyer: 'The Birth of Political Mass Parties' (Universiteit Leiden)

10:15-11:30 Panel 5 De Eerste Wereldoorlog

- Susan Scherpenisse: 'Het nationale verleden in de Belgische (illegale) pers in WO I' (Radboud Universiteit Nijmegen).
- Meike Flöss en Jacco Pekelder: 'Wilhelm II in Nederland. Ballingsoord Doorn als venster op de bilaterale, regionale en Europese dimensies van de Duits-Nederlandse betrekkingen' (Vrije Universiteit Amsterdam en Universiteit Utrecht).

12:00-13:15 Panel 6 Sociale bewegingen

- Yannique Goris: 'De milieubeweging in Nederland in internationale vergelijking' (Radboud Universiteit Nijmegen).
- Camiel Oomen: 'Nie Wieder Krieg! = Nooit Meer Oorlog! Eine Parole, gleiche Bedeutung? Pazifismus-Verständnis und Unverständnis bei Begegnungen junger deutscher und niederländischer Pazifisten' (Georg-August-Universität Göttingen).

- Wim van Meurs: slot (Radboud Universiteit Nijmegen)

• **13:30-** Lunch en vertrek

- **14:30-16:00** Bestuursvergadering ADNG (Zaal: E10:18a)